

Μια ενδιαφέρουσα συγγραφή Τοπικής Ιστορίας:

Γεώργιος Ν. Μοσχόπουλος,

Ιστορία της Κεφαλονιάς (1797- 1940): Πολιτική Ιστορία – Πολιτισμός – Παιδεία – Γράμματα – Τέχνες.

Ο συγγραφέας με τον υπότιτλο του βιβλίου δηλώνει ότι δεν περιορίζεται στην πολιτική Ιστορία, που συνήθως περιορίζεται στην αφήγηση περί της πολιτικής ζωής και των πολέμων, αλλά ασχολείται και με τις πολιτιστικές επιδόσεις και ειδικότερα με την πορεία της Εκπαίδευσης - των Γραμμάτων της Τέχνης. Προσφέρει δηλαδή με την αφήγησή του όλα τα στοιχεία που συνθέτουν /συνιστούν τη μορφωτική αξία της Ιστορίας.

Δεν περιορίζεται λ.χ. να μας πληροφορήσει ότι το 1797 καταλύθηκε από το Ναπολέοντα το Ενετικό Κράτος και τερματίστηκε έτσι η Ενετοκρατία στα Επτάνησα. Και άρχισε μία περίοδος Γαλλικής παρουσίας, Ιόνιου Κράτους, Ρωσοτουρκικής παρέμβασης, Αγγλοκρατίας, που έφτασε χρονικά ως το 1864 και τότε πραγματοποιήθηκε η ένωση της Επτανήσου (άρα και της Κεφαλονιάς) με τη μητέρα Ελλάδα. Όλα αυτά τα στοιχεία είναι τα εξωτερικά σημάδια της ιστορικής ζωής. Ο κ. Μοσχόπουλος προχωρεί στα αθέατα και συνήθως ασχολίαστα εσωτερικά προβλήματα της Ιστορίας: οικονομική δραστηριότητα, κοινωνική οργάνωση, όπου γεννιέται και η πολιτική και ιδεολογική δραστηριότητα των ανθρώπων.

Για τη σημασία αυτής της εμβάθυνσης στην ουσία του πολιτικού βίου γενικά στις κοινωνίες, ειδικά στην Κεφαλληνιακή, θα περιοριστώ ενδεικτικά να αγγίξω κάποια συγκεκριμένα ζητήματα που κινητοποιούν τη σκέψη του αναγνώστη, προκαλούν το ενδιαφέρον του και ίσως κινητοποιούν την κοινωνική ευαισθησία του. Συγκεκριμένα:

.α΄. Στις σελ.106-107 ειδικό κεφάλαιο για την **Οικονομική Κατάσταση**, όπου γίνεται λόγος για:

- Απροθυμία της αγγλικής διοίκησης σε ζητήματα οικονομικής ανάπτυξης.
- Εκμεταλλευτική απληστία των γαιοκτημόνων (signori).
- Εξαγωγικό εμπόριο σταφίδας, ελαιόλαδου... και εισαγωγικό εμπόριο σταριού.
- Διακύμανση της τιμής της σταφίδας (που είχε δυσμενείς συνέπειες για τους μικροκτηματίες καλλιεργητές).
- Αδιαφορία της «Προστασίας» (αγγλικής διοίκησης) σε ζητήματα τεχνολογίας, βιομηχανίας (της εποχής εκείνης).

Όλα αυτά τα συμπτώματα προκαλούσαν οικονομική κρίση εις βάρος των μικρομεσαίων κοινωνικών ομάδων....

.β΄. Στις σελ. 99-105 γίνεται λόγος αναλυτικός για το φαινόμενο υψηλού ποσοστού νεογέννητων παιδιών αγνώστων γονέων.

Η περιγραφή του φαινομένου γίνεται με βάση δέκα βιβλία **Ειδικής Επιτροπής Φιλανθρωπικών Καταστημάτων**, που αναφέρονται:

- Στην ιατρική παρακολούθηση των έκθετων παιδιών.
- Στην ετήσια αμοιβή, που η κοινωνία πλήρωνε για το θηλασμό των έκθετων παιδιών από τροφούς, που αναλάμβαναν αυτή τη φροντίδα.

- Στην ειδική ερμηνεία του φαινομένου αυτού που φαίνεται ότι διευρυνόταν και για το λόγο ότι πολλοί γονείς άφηναν έκθετα τα παιδιά τους (λόγω φτώχειας), για να έχουν καλύτερη περιποίηση στα πλαίσια του θεσμού που περιγράψαμε και ενδεχόμενα να τα παραλάβουν άλλες οικογένειες (ίσως και άτεκνες). Στις περιπτώσεις αυτές μπορούσε και η φυσική Μητέρα να γίνει αμειβόμενη τροφός για το παιδί της, που το είχε αφήσει «έκθετο». Τεκμήρια απίθανης φτώχειας και εποικοδομητικής προσαρμογής συμπεριφορών.

Αυτά συνέβαιναν, γιατί η αγγλική «Προστασία», **ουσιαστικά αγγλοκρατία**, διατηρούσε – ευνοούσε την κοινωνική δομή που είχε διαμορφωθεί στις μέρες της Ενετοκρατίας: Αρχοντολόι και πόπολο (popolo, δηλ.λαουτζίκo).

·γ'. Και ένα απροσδόκητο τεκμήριο που μας αποκάλυψε η ερευνητική πορεία που ακολούθησε ο συγγραφέας της **Ιστορίας της Κεφαλονιάς**: στις σελ. 352-53 μας προσφέρει άγνωστη (για μένα) πτυχή της πολιτικής σταδιοδρομίας του Ιω. Μεταξά. Τον γνωρίζαμε ως βασιλόφρονα, δουλοπρεπή θεράποντα της δυναστείας των Γκλύξμπουργκ¹ από την εποχή του Κων/νου Α΄(1913-22). Αλλά μια πολυσέλιδη επιστολή του Μεταξά αποκαλύπτει και μια άλλη όψη της ιδεολογίας του ανθρώπου που υπηρέτησε με πολλή «αφοσίωση» τον Κων/νο Α΄ και το Γεώργιο Β΄ και το θεσμό της Βασιλείας γενικά. Αυτός, λοιπόν, που ως ευνοούμενος του βασιλιά προωθήθηκε στην Πρωθυπουργία του 1936, είχε γράψει το 1928 μια επιστολή προς τον Θ. Νικολούδη, λίβελo κατά της δυναστείας. Αντιγράφω ένα απόσπασμα έκπληξη από τη σελ. 352 του Γ. Μοσχόπουλου· έγραφε ο Μεταξάς: «Ολόκληρος ο ελληνικός κόσμος ο προεπαναστατικός και ο κατά τους αγώνες του 1821 – 30 δράσας δεν είχε ιδέαν περί βασιλείας, η ιθύνουσα εν Επτανήσω συντηρητική τάξις δεν..... ήτο βασιλική, οι βασιλείς ήταν ξένοι, άνευ δεσμού προς την χώραν μη προελθόντες εξ αυτής ταύτης της εξελίξεως της ελληνικής κοινωνίας.... Ο λαός δια να συνδεθή προς αυτούς ηθέλησε να τους φαντασθή ως διαδόχους του Βυζαντίου....

Τραγική παρεξήγησις και δια το έθνος και δια τους δυστυχείς βασιλείς, οσάκις ούτοι παρασυρόμενοι υπό της λαϊκής επιθυμίας και φαντασίας ελησμόνουν την πραγματικότητα, ότι (δηλ.) **ήταν οι εν Ελλάδι χωροφύλακες της ευρωπαϊκής διπλωματίας**».² Δείγμα δουλοπρέπειας, διπλοπροσωπίας ή μικρόψυχης αρχομανίας;

Κλείνω γράφοντας ότι η **Ιστορία της Κεφαλονιάς** είναι αποτέλεσμα πολύχρονης έρευνας και διεϊσδυση στα πιο ενδιαφέροντα βάρη της Κεφαλληνιακής Ιστορίας.

Φ. Κ. Βώρος

¹ «Είμαι στρατιώτης και ευγενής.... Μου είναι αδιάφορον αν ο βασιλεύς είναι καλός ή κακός, επιβλαβής ή ωφέλιμοςεις το έθνος, τον ακολουθώ τυφλώς εις ό,τι θέλει ...η θέλησις του είναι δι' εμέ νόμος...» Β. Σκουλάτου – Ν. Δημακόπουλου- Σωτ. Κόνδη, **Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη** (γ' Λυκείου) με παραπομπή στο **Προσωπικό Ημερολόγιο** του Ιω. Μεταξά (τ. 2^ο σελ. 461),το οποίο έχει εκδώσει η κόρη του..

² Ο Γ. Μοσχόπουλος παραπέμπει στα Κρατικά Αρχεία, όπου φυλάσσεται το παραπάνω έγγραφο και στο βιβλίο του **Βασιλομεταξική Δικτατορία** (σελ. 255-258), όπου είχε για πρώτη φορά κάνει λόγο για το κείμενο αυτό.